

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

§ 72

Kotona asumisen tukipalveluiden myöntämisperusteiden esittely vammaisneuvostolle

543/2022

Valmistelijat / lisätiedot:

Tuula Jutila, TOIMIALUEJOHTAJA, tuula.jutila@pirha.fi

Mari Ollinpoika, TOIMIALUEJOHTAJA, IKÄIHMISTEN, mari.ollinpoika@pirha.fi

Kaisa Taimi, PALVELUJOHTAJA, kaisa.taimi@pirha.fi

Kotona asumista tukevien tukipalveluiden järjestämisestä säädetään sosiaalihuoltolaissa (1301/2014). Palveluiden myöntämisen edellytyksenä on, että sosiaali- ja/tai terveydenhuollon ammattilainen on tehnyt palvelutarpeen arvioinnin yhteistyössä asiakkaan ja tarvittaessa hänen omaisensa, läheisensä tai hänelle määrätyn edunvalvojan kanssa.

Asiakkaalle voidaan myöntää kotona asumisen tueksi erilaisia tukipalveluita, joilla hän voisi suoriutua jokapäiväiseen elämään kuuluvista toiminnoista mahdollisimman itsenäisesti. Tukipalveluiden avulla asiakas voi myös saada hyvinvointia tuottavaa sisältöä elämäänsä.

Palvelutarpeen arvioinnin perusteella tukipalvelua voidaan myöntää säännöllisen kotihoidon ja omaishoidon tuen piirissä olevien asiakkaiden lisäksi muille asiakkaille määräaikaaisesti. Kotona asumista tukevien tukipalveluiden myöntämisperusteet varmistavat asiakkaiden tasavertaisen kohtelun hyvinvointialueella sekä tukevat palveluihin hakeutumista ja myöntämiseen liittyvää päätöksentekoa.

Kotona asumisen tukipalveluiden myöntämisperusteet on hyväksytty aluehallituksessa 2.12.2024 (§ 334). Pirkanmaan hyvinvointialueen järjestämiä kotona asumista tukevia palveluita ovat olleet ateriapalvelu, kauppapalvelu, peseytymispalvelu, turva-auttamispalvelu ja kuntouttava päivätoiminta. Tukipalveluista on puuttunut siivouspalvelu, jota esitetään lisättäväksi uutena palveluna kotona asumista tukeviin palveluihin 1.1.2026 alkaen. Siivouspalvelu järjestetään palvelusetelillä tai ostopalveluna.

Siivouspalvelulla kotona asumisen tukipalveluna tarkoitetaan asiakkaan kotona tapahtuvaa siivousta. Palvelu on tarkoitettu ensisijaisesti säännöllisen kotihoidon ja omaishoidon tuen asiakkaille vakinaiseen asuntoon. Siivouspalvelu kohdennetaan asumisen kannalta välttämättömiin tiloihin. Siivouspalvelu voidaan myöntää kotihoidon tukipalveluna kerran kuukaudessa, kun asiakkaan toimintakyky on alentunut ja hän ei pysty pitämään kotiaan siistinä yksin, omaisten tai muun tukiverkoston turvin. Siivouspalvelu kohdennetaan pienituloisille henkilöille, jonka bruttotulot ovat korkeintaan 1350 € /kk ja kahden hengen taloudessa elävien yhteiset tulot korkeintaan 2497,50 €/kk. Palvelutarve arvioidaan puolen vuoden välein osana asiakkaan kokonaistilanteen arviointia. Erityisellä tarveharkinnalla palvelu voidaan myöntää määräaikaaisesti muille asiakkaille.

Muilta osin tukipalveluiden myöntämisperusteisiin on tehty muutamia tukipalvelukohtaisia toimintakäytäntöjä selventäviä tarkennuksia.

Oheismateriaalina kotona asumisen tukipalveluiden myöntämisperusteet.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Ehdotus

Vammaisneuvosto päättää

1. merkitä tiedoksi esittelyn kotona asumisen tukipalveluiden myöntämisperusteista ja
2. antaa mahdolliset kommenttinsa myöntämisperusteista.

Kokouskäsittely

Kuultiin asiantuntijana palvelujohtaja Kaisa Taimia.

Vammaisfoorumin raportti 22.9.2025 [VF raportti 22.9.2025 — Vammaisfoorumi](#):

"Ammattilaisten kokemuksia uuden vammaispalvelulain soveltamisesta" -tutkimuksen mukaan Suomen ammattilaisten näkökulmasta uuden vammaispalvelulain myötä vammaispalvelut asiakkaillaan ovat lähes 30 % mielestä huonontuneet, vain 18 % näkökulmasta palvelut ovat parantuneet. Uuden vammaispalvelulain myötä vammaispalveluiden asiakkaita on siirretty aiempaa enemmän sosiaalihoitolain tai muun yleislain mukaisiin palveluihin ammattilaisten näkökulmasta 48 %:n mielestä kyllä, ei 31 %:n näkökulmasta ja 21 % ei osannut sanoa. Tilalle ei ole tullut mitään. Tutkimuksessa ammattilaisilta kysyttiin myös (suoraan tutkimustekstistä): "Jos vastasit edelliseen kysymykseen kyllä, kerrotko tarkemmin muutoksesta", tähän kysymykseen vastasi 51 vastaajaa. Kaikkien asiakkaiden kohdalla vedetään nyt "tiukempaa linjaa" eli käydään tarkasti läpi, voitaisiinko tarpeisiin vastata muilla kuin vammaispalveluilla. Erityisesti tämä koskee uusia asiakkaita ja tukihenkilöasiakkaita, joilla ei ole nimettyä omatyöntekijää sekä ikääntyneitä asiakkaita. Valtaosa vastaajista oli siis ohjannut aiempaa enemmän vammaispalveluja hakeneita (tai aiemmin saaneita) asiakkaita SHL:n tai muiden yleislakien mukaisiin palveluihin. Suurta huolta ammattisissa herätti palveluiden saatavuus. Kysymykseen "Koetko, että alueellasi on riittävästi tarjolla yleislakien mukaisia palveluja?" vastattiin näin (n= 118): 76 % vastaajista kertoi, että yleislakien (mm. SHL) mukaisia palveluja ei ole saatavissa tai ne eivät ole riittäviä, 16 % ei osannut sanoa. Vain 8 % vastaajista arvioi palvelut riittäviksi. Näiden vastausten perusteella syntyy todella huolestuttava kuva siitä, että asiakkaita ohjataan voimakkaasti palveluihin, jotka eivät pysty tälläkään hetkellä vastaamaan asiakkaiden tarpeisiin, saatikka ottamaan uusia asiakkaita vastaan. Huoli asiakkaiden palveluista, tasaveroisesta kohtelusta ja yksilöllisestä kohtaamisesta nousee vastauksissa esiin. Tämä huoli on ammattilaisten ja järjestöjen yhteinen. Järjestöiltä ammattilaiset toivovat aiempaa tiiviimpää yhteistyötä ja rakentavaa vuoropuhelua, jossa vältetään vastakkainasettelulta. Tämän kyselyn pohjalta Vammaisfoorumi esittää:

- lain seuranta on tehtävä systemaattisesti YK:n vammaissopimuksen velvoitteet huomioiden ja vammaiset henkilöt tulee osallistaa seurantaan
- lain toimeenpanoon on varattava riittävät resurssit
- sosiaali- ja terveysministeriön johdolla tulee viivytyksettä laatia yhtenäiset ja selkeät ohjeistukset lain tulkintaan hyvinvointialueilla
- hyvinvointialuilla tulee kiinnittää huomioita moniammatilliseen yhteistyöhön, tiedonkulkuun ammattilaisten välillä ja henkilöstön hyvinvointiin
- vammaispalveluiden sisällöstä ja prosesseista tulee tuottaa riittävästi saavutettavaa tietä

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Päätös

Vammaisneuvosto päätti

1. merkitä tiedoksi esittelyn kotona asumisen tukipalveluiden myöntämisperusteista ja
2. antaa seuraavat kommenttinsa myöntämisperusteista:
 - vammaisen henkilön kohdalla 6 kk välein arviointia tulee tarkastella tapauskohtaisesti, sillä 6 kk välein arviointi on turhaa pitkäaikaisesti ja pysyvästi vammaisen henkilön kohdalla, koska vammaisen henkilön erityistarpeet eivät tule tässä ajassa muuttumaan oleellisesti.
 - palvelutarpeen arviointia ei voi edellyttää tehtäväksi henkilön kotona, pystyttävä tekemään tarvittaessa esim. puhelimessa tai jossakin toimipisteessä.
 - laki edellyttää palvelutarpeen arviointia vain viranhaltijan osalta (sosiaalihuoltolaki).
 - tulee varmistaa, että kuulonäkövammaiset henkilöt saavat palvelua kotiin tekevän henkilön, joka osaa kommunikoida asiakkaan kanssa. Samoin tulee kommunikointihaasteet huomioida vammaispalveluasiakkaiden siivouksen ja kauppapalvelun yhteydessä, esim. kehitysvammaiset, kuulonäkövammaiset, dysfasian omaavat ja muut joilla kommunikoinnin kanssa haasteita tai erityistarpeita.
 - laadun ja osaamisen tulee vastata palvelun tuottajalta myös kommunikaatioltaan asiakkaan tarpeisiin.
 - palvelulinjalle selvitettäväksi myöhemmin vammaisneuvostolle informoitavaksi:
 - paljonko palveluun on budjetoitu rahaa kyseessä olevaan palveluun vuodelle 2026?
 - montako prosenttia asiakkaita on pudotettu pois vammaispalveluiden palveluista vuonna 2024 ja 2025 ja montako vammaispalveluiden asiakasta on ollut vammaispalveluiden piirissä vuosina 2023, 2024 ja 2025?

Tiedoksi

Tuula Jutila, Kaisa Taimi, Mari Ollinpoika, Anni Vainionpää

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Nähtävillä Pirkanmaan hyvinvointialueen verkkosivulla pirha.cloudnc.fi 3.11.2025

Otteen oikeaksi todistaa

Tampereella
03.11.2025

Ilina Toivonen
HALLINTOASSISTENTTI

Tiedoksianto asianosaiselle

Päätös on lähetetty sähköpostitse 3.11.2025

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Pirkanmaan hyvinvointialue 03.11.2025 klo 11:12. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Muutoksenhakukielto
§72

Muutoksenhakukielto

Oikaisuvaatimusta ei saa tehdä päätöksestä, joka koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa (Laki hyvinvointialueesta 141 §).